

KLÁŠTERY V ČESKÝCH ZEMÍCH

Ing. Pavel Seemann

Katedra geomatiky, Fakulta stavební, ČVUT v Praze

pavel.seemann@fsv.cvut.cz

Znaková sada pro řeholní společenství v českých zemích

Účel nové znakové sady

Potřeba nového znakového systému pro katolické domy řeholních společenství (zjednodušeně kláštery) vyplynula z neutěšeného stavu mapových znaků v českých církevních mapách a atlasech. Znaková sada byla vytvořena s ohledem na použití v přehledných, tištěných mapách malých měřítek, kde hlavní tematickou rolí hrají bodové znaky. Předpokládané využití znaků je především v historických mapách s odborným obsahem.

Návrh a použití znaků

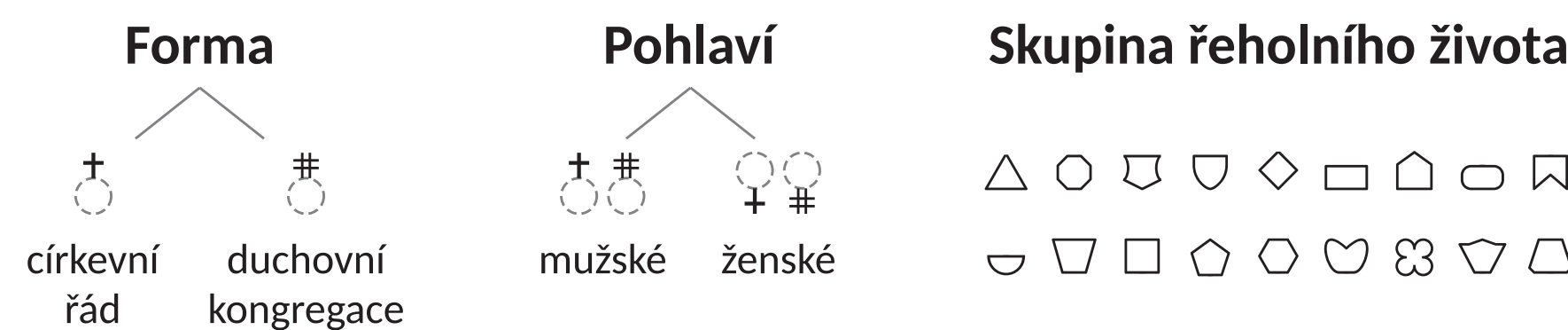
Vzhledem k vysokému počtu katolických řeholních společenství, byl návrh znaků omezen jen na řády a kongregace, jež působily nebo působí na území České republiky. Znakotvorba vycházela z rozboru a systematizace monasteriologických termínů, která byla konzultována s odborníky z Historického ústavu AV ČR. Vlastní kartografické zpracování znaků využívá poznatky z teorie mapového jazyka Jána Pravdy.

Volba vnitřní struktury znaků pro jednotlivé řády a kongregace se řídila následujícími vodítky.

- Struktura mapového znaku respektuje vzhled znaku heraldického (například němečtí rytíři).
- Pokud je heraldický znak příliš složitý, je pro znak mapový zjednodušen (obě větve karmelitánů), nebo je z heraldického znaku převzat jen charakteristický prvek (premonstráti, salesiáni).
- U řádů, které jsou vzájemně provázány vývojem genezí, je struktura navržena tak, aby z nich byla geneze a/nebo příbuznost řádů patrná (řády mnišské, větve menších bratří).
- Jestliže je v názvu řádu či kongregace použito nějaké asociativní slovo, je pro znak použito (berle pro sestry Dobrého Pastýře).
- Případně je znak navrženo dle informací o řeholním společenství (kniha pro kongregaci sv. Michala, která se zabývala vydavatelskou činností).
- Ve zbylých případech je navržena vhodná originální struktura znaku.

Pro praktické použití, například v platformě ArcGIS, jsou znaky realizovány ve formě glyfů uložených v počítačovém fontu, který byl vytvořen v programu FontForge.

Téma je součástí širší práce autora, která se věnuje kartografickému zpracování církevní správy v českých zemích v raném novověku. K problematice jsou plánovány webové stránky, jež budou spuštěny na začátku roku 2016. Zde bude možná možnost si font stáhnout pod licencí Creative Commons.

Mužské řády a kongregace

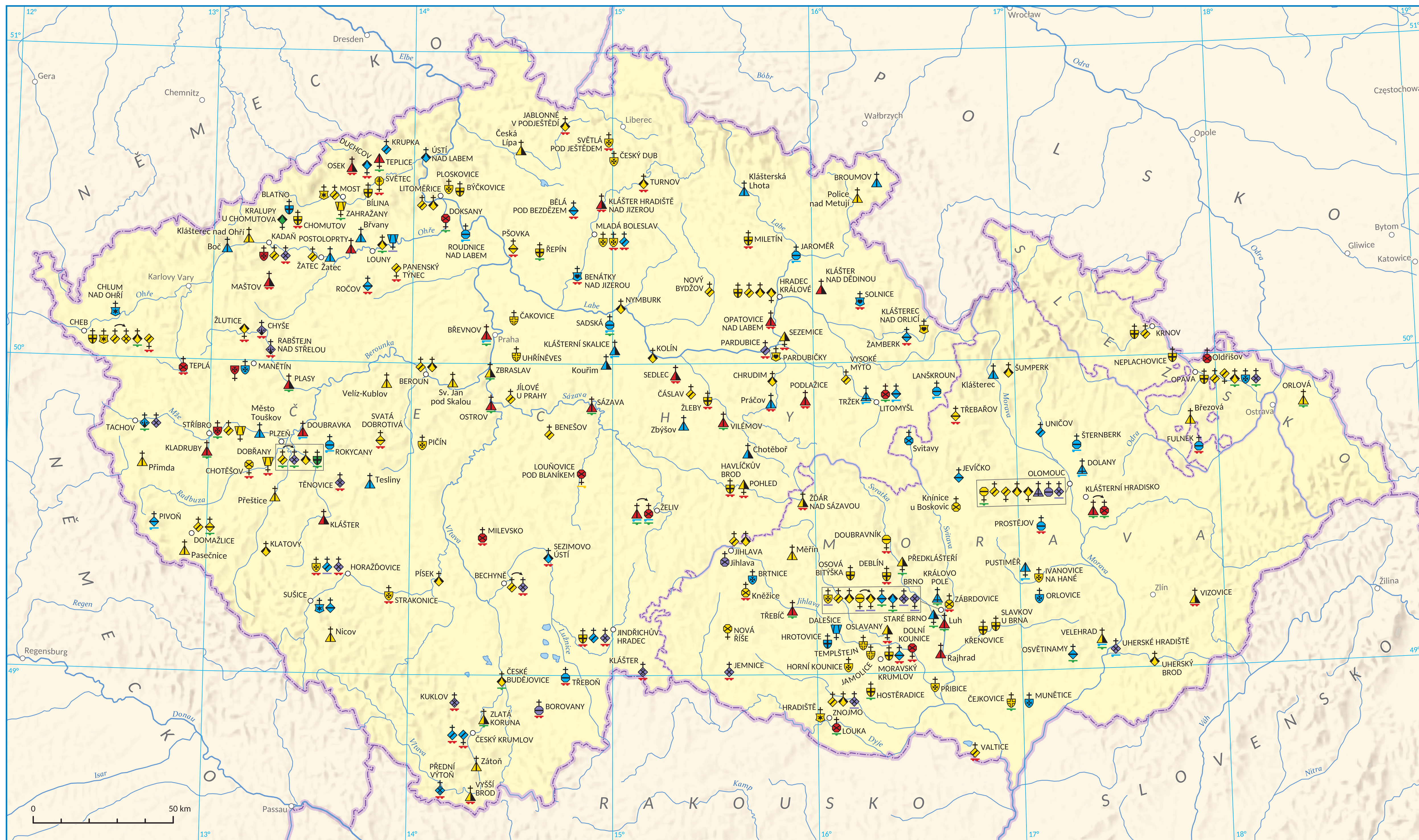
řády mnišské	benediktini	cisterciáci	kartuziáni	trapisté	celestini
řeholní kanovníci	augustiniáni kanovníci	premonstráti	antonité	křížovníci	křížovníci s červeným srdcem
řády rytířské	maltézští rytíři (johanité)	němečtí rytíři	templáři	řád sv. Ducha	lazariáni
řády mendikantské (žebravé řády)	augustiniáni obutí	augustiniáni bosí	dominikáni	menší bratři, minorité	františkáni
řeholní klerikové	servité	trinitáři obutí	trinitáři bosí	milosrdní bratři	karmelitáni obutí
řeholní klerikové (kongregace)	theatini	barnabiti	jezuíti	piaristi	kapucini
řeholní laici	eucharistiáni	kalasantini	dehonáti	kongregace sv. Michala	hyberni
	redemptoristé	salesiáni	salvatoriáni	těšitelé	pauláni
	školská bratři	poustevníci	ivaniti	společnosti bez řeholních slibů	bartolomiti
					oratoriáni

Ženské řády a kongregace

ženské řády (tzv. II. řády)	benediktinky	cisterciačky	augustiniánky kanovnice	řeholní kanovnice Božeho hrobu	premonstrátky	johanitky	augustiniánky (obuté)	dominikánky
ženské řády	klarisky	františkánské terciárky	klarisky-kapucínky	alžbětky	karmelitky bosé			
sestry*	anunciánky (celestinky)	magdalenitky	visitantky	voršílky				
sestry svatých*	misijní sestry	sestry dominikánky	sestry křesťanské lásky	sestry Matky Terezy	sestry Nejsvětější Svátosti	sestry premonstrátky	sestry učednice Božského Mistra	služebnice Ducha Svatého věčného klanění
sestry sv. Františka*	boromejky	cyrilky	milosrdné sestry sv. Kříže	sestry sv. Alžběty	sestry sv. Hedviky	sestry sv. Vincentky		
sestry Panny Marie*	milosrdné sestry „brněnské“	milosrdné sestry „opavské“	rafaelky	sedé sestry	školské sestry sv. Františka	sestry sv. Františka od P. Marie	sestry Neposkvrněného Početí P. Marie	
sestry Ježíše*	chudé školské sestry naší Paní	Pastýře Dobrého Pastýře	služebnice Panny Marie	školské sestry de Notre Dame	sestry Matky Božeho milosrdenství	milosrdné sestry Panny Marie Jeruzalémské		
dcery*	malé sestry Ježíšovy	sestry Ježíšovy	sestry karmelitky Dítěte Ježíše	těšitelky Božského Srdce Ježíšova	salesiánky	dcery Nejsvětějšího Spasitele		
ostatní*	dcery křesťanské lásky	dcery sv. Pavla	dcery Božské lásky					
	anglické panny	dámy Nejsvětějšího Srdce Ježíšova	služebnice Nejsvětějšího Srdce Ježíšova					

* Pomocná skupina z ženských kongregací vymezená pro potřeby kartografického znázornění dle úplných názvů kongregací

Kláštery založené v českých zemích do roku 1526 (mimo Prahu)

Řády mnišské	Řády řeholních kanovníků	Řády rytířské	Řády křížovnícké	Řády mendikantské	Časové vrstvy založení	Zakladatel (pokud je znám)	Druh kláštera
benediktini, benediktinky	augustiniáni kanovníci, augustiniánky kanovnice	johanité, johanitky	křížovníci s červenou hvězdou	augustiniáni obutí	9.-12. století	duchovní - biskup	PLASY klášter
cisterciáci, cisterciačky	premonstráti, premonstrátky	němečtí rytíři	křížovníci s červeným srdcem	dominikáni, dominikánky	1200-1310	duchovní - ostatní	Měříň probostství
kartuziáni	řeholní kanovnice Božeho hrobu	templáři		františkáni, františkánky	1200-1420	měšťan, měšťané	změna řeholního společenství
			Řády ženské (mimo tzv. II. řády)		1311-1420	panovník, příslušník panovnické rodiny	
			magdalenitky		1421-1526	šlechtic	